

DIN OICONIMIA BANATULUI

de

Vasile FRĂȚILĂ

Câteva probleme de terminologie

Termenul *oiconim* (< gr. *οικοσ* „casă”) se subordonează hiperonimului *toponim* (gr. *τόπος* „loc”), care are rolul de a numi un loc geografic pe care îl individualizează. În timp ce clasa sau grupa toponimelor include și toponimele minore (în germ. *Flurnamen*) și hidronimele, așadar obiecte geografice nelocuite, termenul *oiconim* (în germ. *Siedlungsname*) se referă doar la obiectele geografice locuite de om în momentul actual sau la orice alt moment care trimite la timpul în care acestea au fost locuite. Prin urmare, unele toponime minore au putut denumi cândva o fostă localitate care în momentul de față este nelocuită, așa încât și ele pot avea valoarea unui oiconim. Acestor așezări dispărute, denumite în germană *Wüstungen* (< *wüst* „pusti, deșert, necultivat, părăginit”), le corespunde termenul *Wüstungsnamen*¹, care în română s-ar putea traduce prin *exoiconime*.

Același lingvist german² folosește termenul *toponim* ca gen proxim (germ. *Oberbegriff*) cu ajutorul căruia sunt denumite realitățile (particularitățile) scoarței pământului care își găsesc întrebuințarea în scopul cartografierii. După el, toponimele pot fi împărțite în următoarele grupe:

1. obiectul geografic este populat și locuit;
2. obiectul geografic nu este populat și nu este locuit;
  - a. în acest caz este vorba de uscat (= pământ);
  - b. în acest caz este vorba de apă;

¹ Vezi Albrecht Greule, *Siedlungsnamen*, în *Namenarten und ihre Forschung. Ein Lehrbuch für das Studium der Onomastik*, Hamburg, Baar, 2004, p. 383-384 (herausgegeben von Andrea Brendler und Silvio Brendler).

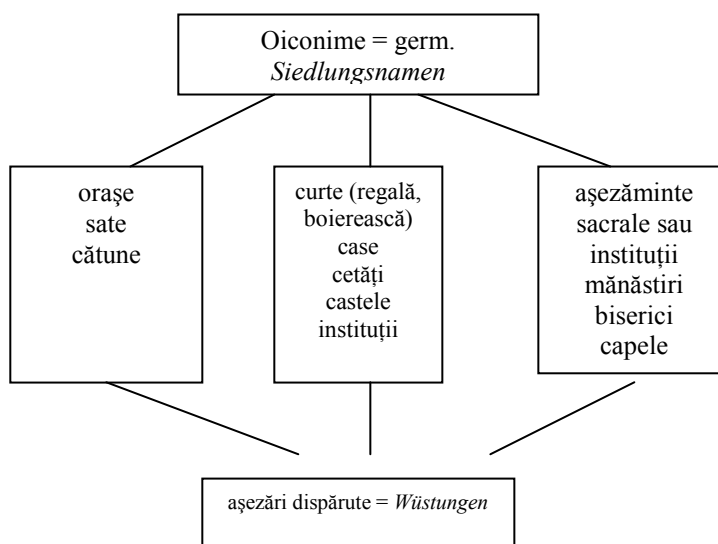
² Idem, *Die Lexicographie der deutschen Ortsnamen*, în *Studien zur neuhochdeutschen Lexicographie*, Bd. 5, Hildesheim: Olms (1984), p. 135-157 (herausgegeben von Herbert Ernst Wiegand).

3. obiectul geografic cuprinde un teritoriu mare;
4. obiectul geografic este o cale de comunicație.

Acestei clasificări, după Greule, îi corespund următoarele clase de nume și termeni:

1. nume de locuri în sens strict (= nume de localități = oiconime = germ. *Siedlungsnamen*);
2. a. nume de loc în sens larg (= *Flurnamen*);
2. b. nume de ape (hidronime = germ. *Wassernamen*);
3. regionime (= germ. *Landschafts- und Raumnamen*);
4. căi de comunicație și nume de străzi (= germ. *Wege- und Straßennamen*).

După el, numele de loc în sens restrâns sau oiconimele pot fi reprezentate sub următoarea schemă:

În studiul de față ne vom ocupa numai de numele de localități actuale din Banat, cuprinzând în afara celor două județe: Timiș și Caraș-Severin și așezările din jud. Arad situate la sud de Mureș și din jud. Mehedinți de la intrarea Dunării în țară (comunele Svinița, Plavișevița, Ieșelnița), până la Orșova inclusiv.

1. OICONIME PROVENITE DIN APELATIVE TOPICE

Această categorie de oiconime este formată din cuvinte comune care fac referire la anumite caracteristici ale terenului, ale spațiului geografic în care se află o localitate sau alta. Înșușiri precum forma, așezarea, culoarea sau aspectul exterior al locului pot sta la baza denominației unui toponim. Desigur că alături de unele toponime care au la

baza denominației un apelativ existent în limba română se găsesc și altele care își au originea în apelative topice ale populațiilor cu care românii au venit în contact (și care au fost date de acestea: slavi, unguri, germani etc.)³.

În cele ce urmează vom discuta în ordine alfabetică oiconimele bănățene actuale provenite de la apelative topice referitoare la configurația terenului (ridicături sau adâncituri de teren, compoziția solului sau la alte caracteristici ale terenului, la apă și umiditatea terenului etc.). Vom indica prima atestare documentară sau, acolo unde este necesar, și alte atestări. Amănunte privind atestările documentare se pot găsi la Suci, I-II, în DTB I-VIII și la Crețan-Frățilă.

ARSÚRI, sat, comuna Cornereva – CS. Prima atestare în 1921: *Arsuri* (DTB I 25-26).

Et.: *arsură* s.f. (pl.) ‘loc unde a ars pădurea, fără intervenția omului, sau pădure arsă cu scopul de a face curățură’, ‘loc fără vegetație’, ‘ridicătură stearpă de pe deal, muche golașă’ (DELR I 92), ‘coastă pietroasă a unui deal’ (CADE; Ioniță, *Glosar* 17) (< lat. *arsura*).

BÁRA, sat, comuna Bara – TM. Prima atestare: 1367 *Bara*, mocirlă (terra aquosa). Alte atestări; 1440 *Bara*, 1825, 1851 *Barra*, 1913 *Barafalva* (Suci I 58).

Et.: *bară* s.f. ‘noroi, mocirlă, băltoacă’ (DSB III 28-29), ‘loc băltoș, cu noroi, cu mocirlă’ (DELR II 187) (< scr. *bara* ‘idem’, Gămușescu, *Elemente* 83; DA; CADE). După Poghirc, ILR II 336, drom. *bară* ‘loc mlăștinos’ este un termen autohton înrudit cu alb. *bërrak(ë)* ‘teren mocirlos’. (vezi și DTB I 41; Crețan-Frățilă 89).

BĂILE HERCULÁNE, oraș – CS. Numele popular: *băñ*. Este menționat documentar ca stațiune balneoclimaterică deja în anul 153 d.Hr. cu numele *Ad aquas Herculis sacras*, precum și *Ad Mediam*, *Aquae ad Mediam* (Suci I 61). Numele german în timpul Imperiului habsburgic a fost *Warmes Baad*, *Warmes-bad*, *Warmebaad* (DTB I 48), adică ‘baia caldă’ sau *Hercules Bad* ‘Baia lui Hercule’, cel maghiar *Herkulesfürdő* (< magh. *fürdő* ‘baie’), sau *Herculesi melegfürdő* (< magh. *melegfürdő* ‘baie caldă’ < *meleg* ‘cald’ + *fürdő* ‘baie’), iar cel latinesc *Mehadiensis Thermae* ‘Băile (termale) ale Mehadiiei’.

³ Pentru oiconimele de origine slavă provenite din apelative referitoare la diversele forme de teren, la compoziția solului, la apă și umiditate, vezi V. Frățilă, *Oiconime de origine slavă în Banat*, în *Probleme de filologie slavă*, XV, Timișoara, Editura Universității de Vest, 2007, p. 160-171, iar pentru cele referitoare la vegetație și la faună vezi idem, *Nume de localități de origine slavă în Banat*, în SCL, LIX, 2008, nr. 1, p. 123-134.

Et.: *baie* (pl. art.) ‘locul unde se scaldă cineva, scăldătoare’ (DA), ‘loc cu izvoare tămăduitoare’ + determ adj. *herculane*.

BÍGĂR, sat, comuna Berzasca – CS. După Suciu I 78, satul a fost întemeiat în 1826 și până în 1926 apare cu numele *Schnellersruhe*, după numele generalului A. Schneller, guvernatorul militar al Timișoarei. La 1913, alături de numele german *Schnellersruhe*, este consemnat și cel unguresc *Bigér*, care îl reproduce pe cel românesc: Bigăr.

Et.: s.n. (regional, Banat), neînregistrat de dicționare (nici de DSB, III *ba* – *bizui* și nici de DELR II, litera B), dar cunoscut în culoarul Timiș-Cerna, cu sensul de ‘izbuc’, ‘loc unde apa apare la suprafață cu clocot’, ‘unde fântânește apa, țâșnește apa din pământ’, precum și în Clisura Dunării, la Berzasca (Neiescu, *Berzasca* 302) ‘locul unde apare la suprafață o apă subterană, într-o regiune carstică’. Termenul a avut impact în toponimia minoră din sudul Banatului, inclusiv în Valea Almăjului. Din Banat a trecut și în Mehedinți, unde cunoaște același sens ‘locul unde apa apare la suprafață clocotind’, ‘izbuc’ dând naștere și unor toponime (vezi DTB I 80-81; DTRO I 316; Marius Arbănași, *Toponimia submontană a Mehedințiului*, teză de doctorat, Timișoara, 2005, p. 99). Ca apelativ, sub formele *bigor* (în macedoneană, în sârbă și în bulgară), respectiv *bigorr* (în albaneză), se găsește și în Peninsula Balcanică. În meglenoromână *bigór*, s.m. are sensul de ‘piatră poncie care se taie ușor cu securea și slujește la clădirea căminurilor’, precum și ‘un fel de mușchi verde ce se face pe fundul văilor, pe pietre, vara, când apele scad’ (Capidan, *Megl.* III 38), iar în aromână *bigă s.f., pl. *biguri* ‘rocă’ (Papahagi, DDA s.v. *bigă*²). Tot Papahagi, DDA trimite la top. *Biga* din hotarul localității Avdela, toponim ce desemnează o regiune cu ‘piatră poroasă și ardezie suprapusă în straturi’ (GS II 396). În scr. *bigar* are sensul de ‘stalactită’, iar bg. *bigor* înseamnă ‘peșteră’. Întrucât apelativul se găsește în Peninsula Balcanică doar la sârbi, bulgari și macedoneni, precum și la albanezi, Skok I 147 consideră că trebuie să fie preslav, de origine traco-iliră (vezi și Suflețel, *Termeni geografici*, 81; idem, *Termeni hidrografici* 74). După autorii DTB I 81, în română apelativul poate fi autohton, iar Ioniță, *Contribuții* II, 47-48, îl consideră unul dintre puținele elemente traco-dacice transmise românei. Luând în considerație aria de răspândire a unor presupuse apelative slave vechi *bygrь și *bychrь continuate în limbile slave de sud și de vest, precum și toponimele generate de acestea inclusiv în română și albaneză), Udolph, *Studien* 430-434, conchide că acestea ar conduce spre niște elemente preslave (cum crede Skok) sau spre niște apelative și nume slave relativ târzii.

CÂMPIA, sat, comuna Socol – CS. Prima atestare: 1829 *Straxa vel Sztrazsa, Lagerdorf vel Langofeld*. Alte atestări: 1840 *Langenfeld*, 1913 *Néramezö*.

Et.: numele actual provine din subst. *câmpie* ‘câmp întins, șes’ (DA). Primul nume, *Straxa vel Sztrazsa*, provine din rom. *strajă* ‘loc unde stă un paznic, post de veghe’, ‘cetățuie (situată la oarecare înălțime) în care se adăposteau odinioară străjerii’ (< sl. *straža*). Numele purtate anterior, date de autoritățile străine *Langenfeld* (< germ. *lang* ‘lung’ + *Feld* ‘câmp’) și *Néramezö* (< magh. *Néra* (hidronim de origine autohtonă) + *mezö* ‘câmpie’) sunt o traducere a celui românesc. *Langendorf* (< germ. *lang* ‘lung’ și *Dorf* ‘sat’) ar însemna deci ‘Satul lung’, iar *Langofet* este o redare „stâlcită” al lui *Langenfeld*.

CÂRȘIA RÓȘIE, sat, comuna Șopotu Nou – CS. Prima atestare datează din 1954 (Suciu I 156).

Et.: *cârșă* (cârșie) ‘stâncă, vârf muntos’ (< scr. *krš* ‘carst, stâncă’) + determ. adj. *roșie* (DTB II 80-81).

CÂRȘIE, sat, comuna Sichevita – CS. Prima atestare: 1954 (Suciu I 156).

Et.: *cârșie* ‘cârșă, stâncă’. Vezi *supra*.

COSTIȘ, sat, comuna Cornereva – CS. Prima atestare: 1956 (Suciu I 169).

Et.: subst. *costiș* ‘coastă de deal’ (cf. și adj. *costiș* ‘înclinat, strâmb’) (DTB II 116).

CRÍVINA, sat, comuna Nădrag – TM. Atestări: 1470 *Krivina*, 1493 *Kirywyna*, 1510 *Krywyna*, 1851 *Krivina*, 1913 *Alsógörbed* (Suciu I 117).

Et.: cf. s. reg. Mold.-Olt. *crivină* ‘desiș de măracini mari, cu arbori subțiri printre ei’ (Iodan, *Top. rom.* 130), ‘loc nisipos cu vegetație spinoasă’ (Porucic, *Lexicon* 170), ‘loc umed, mlăștinos’, ‘pământ lucrat, cultivat’. Având în vedere că ne aflăm în Banat, unde influența slavă, și mai ales cea sârbească, a fost destul de puternică, ne-am putea gândi și la un toponim slav *Krivina (cf. scr. *krivina* ‘șerpuire, curbă’), un derivat de la adj. slav *krivŭ* ‘strâmb, curb, șerpuit’ + suf. *-ina*. Ne determină să gândim astfel faptul că oficialitatea maghiară l-a tradus prin *Alsógörbed* ‘Strâmba de Jos’ (< magh. *alsó* ‘de jos’, ‘inferior’ + *görbe* ‘strâmb, curb’ + suf. top. *-d*) (Crețan-Frățilă 284-285). Vezi și *infra*.

CRÍVINA DE SUS, sat, comuna Pietroasa – TM. Prima atestare: 1514-1516 *Felső- Krywyna* alături de *Alsó- Krywyna*.

Et.: *Crivina* (v. *supra*) + determ. adv. *de Sus*. Numele oficial purtat în timpul administrației maghiare îl traduce pe cel românesc: magh. *felső* ‘de sus, superior’, în opoziție cu magh. *alsó* ‘de jos, inferior’.

CURMĂTÚRA, sat, comuna Sichevita – CS. Prima atestare: 1956 (Suciu I 184).

Et.: subst. *curmătură* ‘depresiune care curmă continuitatea unui munte, adâncitură transversală’ (DA), ‘depresiune, adâncitură pe culmea unui deal sau a unui munte; prăpastie între doi munți sau două dealuri; șa’ (DEX) (< *curma* + suf. *-ătură*).

DȘLINA, sat, comuna Cornereva – CS. Prima atestare: 1956 (DTB III 59).

Et.: s.f. *dólină* ‘depresiune în formă de pâlnie, formată prin dizolvarea la suprafață a unor roci solubile’ (DEX), ‘vâlcea, vale mai mică’, entopic viu în unele localități bănățene și pe cale de dispariție în altele (< scr. *dolina* ‘vale’) (DTB III 59).

DULÉU, sat, comuna Fârlug – CS. Prima atestare: 1690-1700 *Duleg* <=*Duleo*> (Suciu I 212).

Et.: subst. reg. *duleu* ‘fâșie de pământ la capătul câmpului’, ‘răzor între holdele arate’ (Pașca, *Glosar* 26), ‘drum de care’ (TTRT *Sălaj* 115) < magh. *dűlő* ‘drum de care, răzor’.

EZERÍȘ, localitate subordonată municipiului Reșița – CS. Numirea daco-romană: *Arzizia*, *Aixis*, *Aizi*. Prima atestare documentară: 1319 *villa Egrus*. Alte atestări: 1360 *Egres*, 1418 *Egreus*, 1723 *Egris*, 1734 *Egerisch*, 1761 *Eseris*, 1828, 1851 *Ezeres* (Suciu I 223).

Et.: probabil un derivat cu suf. *-iș* de la *iezer* ‘lac’ (cf. scr. *jezeriște* ‘pământ mocirlos’ (DTB III 109). După Kisch, *Siebenbürgen* 278: magh. *Ezeres* ‘der Tausender’ < magh. *ezer* ‘o mie’.

FÂNTÂNELE (fântânele), sat, municipiul Arad – AR. Atestări: 1457 *Kysfalwd*, 1761 predium *Kisvenda*, *Kisveda*; 1788 *Engelsbrunn*, 1802 *Engelsbrunn* (Suciu I 242; DTB IV 57). Până în 1932 s-a numit *Guttenbrunn*.

Et.: *fântânea* (dimin. de la *fântână*) ‘izvor’ (pl.). Forma actuală este de fapt un calc după germ. *Brunnen* ‘fântână, puț, cișmea’ (cf. *Engelsbrunn*). Prima formă atestată magh. *Kysfalud* = satul mic (< magh. *kis* ‘mic’ + *falu* (= falva) ‘sat’ + suf. top. *-d*) a fost dată, probabil, pentru a se diferenția de *Satu Mare*, atestat la 1335 *Nogfalu* = *Nagyfalu*.

GĂRLIȘTE, sat, comuna Goruia – CS. Prima atestare: 1353 *Gerlystye, Gerlijsthe* (Suciu I 265).

Et.: subst. *gârliște* ‘loc unde un râu se pierde în gărlișoare și se împrăștie în luncă’ (Porucic 41; DTB IV 99).

GRUNI¹, sat, comuna Belinț – TM. Atestări documentare: 1453 *Grwn*, 1471 *Grwon*, 1597 *Gruny*, 1598 *Grewny*, 1690-1700 *Grun*, 1717 *Grum*, 1799 *Grubin*, 1822 *Gruin*, 1828, 1851 *Gruin* (Suciu I 273).

Et.: subst. reg. Ban. *gruń* ‘bot de deal’, apoi *p. ext.* și ‘deal’ (< lat. *grūnnium* ‘rât de porc’ (DTB IV 146).

GRUNI², sat, comuna Cornereva – CS. Prima atestare: 1956 (Suciu I 273).

Et.: *Vezi supra GRUNI¹.*

HEZERIȘ, sat, comuna Coșteiu – TM. Primele atestări: 1401 *Hegeres*, 1480 *Hegyeres*, 1851 *Hezeres* (Suciu I 289).

Et.: Numele popular [*iezeriș*] ne trimite la *iezer* ‘lac’ + suf. *-iș*. Cf. și scr. *jezerište* ‘močvarno zemlište’ (pământ mocirlos) – Skok I 781, s.v. *jèzero* (DTB III 109, s.v. EZERIȘ). *Vezi supra EZERIȘ.*

IAZ, sat, comuna Obreja – CS. Primele atestări: 1480 *Yaaz*, 1597 *Jaaz*, 1785 *Jasch* (Suciu I 302).

Et.: subst. *iaz* ‘apă stăvilită, formând un lac artificial mai mic sau o băltoacă mai mare’, ‘deviația dintr-un râu spre a duce o parte din apă la moară’ (DTB V 28) (< v. sl. *jazŭ*).

IZVȘR, sat, comuna Cornereva – CS. Prima atestare: 1956 (Suciu I 313).

Et.: s.n. *izvor* ‘fir de apă subterană care iese la suprafața pământului; locul de unde izvorăște o apă curgătoare’ (< sl. *izvorŭ* ‘idem’).

LrŃCA ZĂICII, sat, comuna Cornereva – CS. Prima atestare: 1956 (Suciu I 368). Primele atestări: 1956, 1965 (DTB V 175).

Et.: *luncă* (art.) ‘șes de-a lungul unei ape curgătoare caracterizat prin soluri aluvionare și prin vegetație specifică; regiune inundabilă a unei văi; pădure formată din sălcii, răchită, anini, plop pe malurile unei ape curgătoare; zăvoi’ (DLRM) + determ. antroponimic în genitiv: *Zaica*, probabil un hipocoristic slav sau românesc după model slav (cf. n. fam. rom. *Zaicu* (Jordan, DNFR), bg. *Zajko*, scr. *Zajka* (Grković 254).

MĂRGINA, sat, comună – TM. Primele atestări: 1365 *Margina*, 1366 *Marsina*, 1405 *Morsyna*, 1439 oppidum *Morsina* (Suciu I 378).

Et.: s. reg. *mărgină* [*mărzînă*] ‘margină’, ‘partea extremă a unui teren, a unei regiuni’ (< lat. *margo*, *-inem*).

MĂGURI, sat aparținător de municipiul Lugoj – TM. Primele atestări: 1448 *Magora*, 1557 *Maguri* (Suciu I 384).

Et.: subst. f. *măgură* (pl.) ‘deal mare izolat (tăiat de ape)’, ‘pădure situată pe un loc înalt’ (DEX).

OBÎȚA, sat, comuna Cornereva – CS. Primele atestări: 1956, 1965 (DTB VII 13).

Et.: < s. reg. *hobaie* ‘râpă’ (DLRM) + suf. *-iță* sau, mai degrabă, *Ohabița* (cf. numele popular al satului *Ohabița*, aparținător comunei Păltiniș – CS), atestat documentar sub numele *Ohabycha*, *Oghabica* (Suciu II 11; DTB VII 68-69) < top. *Ohaba (< *ohabă* ‘moșie (ereditară), inalienabilă, scutită de impozite și prestații’ – DLR) + suf. *-ița* > *Ohăbița* > *Obița*, prin căderea lui *-h-* intervocalic (cf. *Mehadia* > *Međia* – DTB VII 13).

OBREȚA, sat, comună – CS. Atestări: 1547 *Obrez*, 1563 *Obresye*, 1566 *Obresia*, 1588 *Obrezia*, 1592 *Alsó-Obresia*, 1628 *Obres*, *Obresya*, 1638 *Felső-Obresia* (Suciu II 6).

Et.: subst. reg. (prin sudul Transilvaniei) *obrejă* ‘loc neted ce rămâne după retragerea apelor unui râu’ (DLR) sau ‘culme stearpă pe un deal; loc înalt și sterp’ (Jordan, *Top. rom.* 33).

ȘCNA DE FIER, sat, comună – CS, întemeiată 1760 cu coloniști veniți din Țara Românească (Suciu II 7). Alte atestări: 1828, 1851 *Eisenstein*, 1913 *Vaskő*.

Et.: subst. *ocnă* ‘mină’ + determinant substantival cu prepoziție. Forma germană, *Eisenstein* ‘minereu de fier’ (< *Eisen* ‘fier’ + *Stein* ‘stâncă, rocă’) și cea maghiară *Vaskő* (< magh. *vas* ‘fier’ + *kő* ‘piatră’) reprezintă traduceri ale celei românești.

OGĂȘU PÓDULUI sat, comuna Sichevița – CS. Prima atestare 1956 (DTB VII 61).

Et.: s.n. *ogaș*, entopic foarte productiv în toponimia bănățeană, care desemnează un anumit tip de vale îngustă și adâncă, folosit uneori în locul unui pârâu. Termenul nu este general bănățean, ci își restrânge circulația, mai ales în zonele piemontane și montane, în sudul Banatului și pe valea superioară a Begheiului, unde a dat naștere la numeroase toponime (numai

în DTB VII acesta cuprinde peste 30 de pagini). Din sud-estul Banatului a pătruns și în Oltenia vestică, unde a fost înregistrat atât ca apelativ, cât și ca o parte componentă a unor nume de locuri (vezi DTRO V 22-38) + determ. subst. *pod* în genitiv.

OSTROV, sat, comuna Birchiș – AR. Atestări: Circa 1169 *Zygethffeö*, *Zigetfeu*, *Sigetfeu*, 1479 *Zygethfew*, 1510 *Zykethfew*, 1569 *Ostrow*, 1828, 1851 *Osztrov*, 1913 *Marossziget* (Suciu II 21).

Et.: s.n. *ostrov* ‘insulă, îngrămădire de pământ, nisip sau nămol, mai ales în ape curgătoare, formând o insuliță, adesea plutitoare, acoperită de obicei cu vegetație (stuf, sălcii)’ (DLR).

Primele atestări reprezintă forma oficială maghiară *sziget* ‘insulă’, care pornește de la aceeași realitate: o insulă înconjurată de apele Mureșului; cf. și denumirea maghiară din 1913 *Marossziget* ‘Insula Mureșului’ (DTB VII 88-89).

PÁDINA MÁTEI, sat, comuna Gârnic – CS. Atestări: 1804 *Padina Matje*, 1828 *Padinamatej* (Suciu II 24).

Et.: s.f. *padină* ‘loc aproape plan sau ușor scobit (acoperit cu iarbă), aflat pe vârful unui munte sau al unui deal, între doi munți sau două dealuri, pe coastă ori chiar la poalele muntelui sau dealului’, ‘platou’ (< bg. *padina*) (DLR) + determ. antrop. *Matei*.

PETROÁSA MÁRE, sat, comuna Victor Vlad Delamarina – TM. Apare atestat pentru prima oară în secolul al XVII-lea sub forma *Petroza*. Alte atestări: 1809 *Wécseháza*, 1828 *Vetseháza*, 1851 *Vecseháza* (Suciu II 41).

Et.: adj. substantivizat: *pietros*, fem. *pietroasa* ‘(despre terenuri, drumuri etc.) cu multe pietre, plin de pietre’, ‘(despre pământ) care conține piatră; care este neproductiv, sterp (din cauza pietrelor)’ (< *piatră* + suf. -*os*, -*oasă*; cf. lat. *petrosus*) (DLR) + determ. adj. *mare*.

PIETROÁSA, sat, comuna Pietroasa – TM. Atestări documentare: 1514-1516 *Petroza*, 1617 *Pijetroza*, 1717 *Petrovaz*, 1828 *Petrosza*, 1815 *Petrozu*, 1913 *Kőfalu* (Suciu II 43).

Et.: adj. substantivizat *pietroasă* (vezi *supra* **PETROASA MARE**). Toponimul oficial maghiar îl traduce pe cel românesc (magh. *kő* ‘piatră’ + *falu* ‘sat’). Atestarea de la 1717 *Petrovaz* ar fi o ‘sârbizare’ a numelui românesc, fiind apropiat prin etimologie populară de antrop. *Petru* în sârbă: *Petrovac* (< *Petăr* + -*ovac* (< *ov-bc*)) (vezi Skok II 649, s.v. *Pčar*²).

PÉȘTERE, sat, comuna Constantin Daicoviciu – CS. Atestări: 1577 *Pestere*, 1584 *Pesthjera*, 1577 *Pestere*, *Fleső-Pestere*, 1585 *Pestire*, 1590 *Pestere*, 1690-1700 *Pestere*, 1717 *Pestera*, 1828, 1851 *Pestyere*, 1913 *Krassóbarlang* (Suciu II 36).

Et.: s.f. *peșteră* (pl.) ‘grotă, cavernă’. Numele maghiar oficial de la 1913 îl traduce pe cel românesc: cf. magh. *barlang* ‘Höhle’, ‘peșteră’ (Kisch, *Siebenbürgen* 72), deci *Krassóbarlang* = Peștera (jud. Caraș).

POIÁNA, sat, comuna Buchin – CS. Atestări: 1489 *Polyana*, 1531 *Poyana*, 1588 *Pojana*, 1613 *Pojan*, 1828 *Pojén*, 1913 *Sebesmező* (Suciu II 51).

Et.: s.f. *poiană* ‘suprafață de teren în interiorul unei păduri, lipsită de copaci și acoperită cu flori și cu iarbă; luminiș’ (< sl. *poljana*).

Toponimul maghiar oficial de la 1913, *Sebesmező* ‘câmpia de pe *Sebeș*’ (< hidron. *Sebeș* + magh. *mező*) nu corespunde realității (decât dacă se referă la Sebeș = Caransebeș), localitatea neaflându-se pe valea râului cu același nume, ci pe un afluent (Valea Mare), pe stânga, al Timișului.

POIÁNA LRÎNGĂ, sat, comuna Cornereva – CS. Prima atestare: 1956 (Suciu II 51).

Et.: s.f. *poiană* (art.) + determ. adj. *lungă*.

POIÁNA MĂRULUI sat, comuna Zăvoi – CS. Atestări: 1632 *Poianamarul*, 1640 *Poiana Marullia*, 1829 *Pojana*, 1909 *Poiana Mărului*, *Pojánamörul* (Suciu II 51-52).

Et.: s.f. *poiană* (art.) + determ. top. *Măru* (gen.).

POIÉNI, sat comuna Pietroasa – TM. Atestări: 1514-1516 *Plejen* (<= *Pojen*>), 1596 *Poyen*, 1599 *Poyeni*, 1617 *Poieni*, 1785 *Bojin* (<= *Pojin*>), 1828, 1851 *Pojen*, 1913 *Ruszkató* (Suciu II 52).

Et.: *poiană* (pl.) ‘loc în pădure lipsit de copaci și acoperit cu iarbă și flori’. Numele unguresc de la 1913 ar însemna ‘tăul Ruscăi’ (< magh. *tó* ‘lac’ + top. românesc *Rusca*).

POIENILE BOINEI, sat, comuna Șopotu Nou – CS. Prima atestare 1954 (Suciu II 49).

Et.: *poiană* (art.) + determ. top. *Boina* (gen.), de origine antroponimică (cf. srb. *Bojna*, Grković 41 s.v. *Bojnat*).

PRIGȘR sat, comună – Cs. Atestări: 1550 *Prygor*, 1603 *Prigor*, 1690-1700 *Prigoru*, 1829 *Prigor*, *Prigov*, 1840 *Prigor*, 1913 *Nérahalmos* (Suciu II 60).

Et.: s.f. *prigorie* ‘loc sau regiune acoperit(ă) cu vii, regiune la poalele unui deal sau munte’ (Iordan, *Top. rom.* 37-38). Cf. și srb. *prigorje* ‘Vorgebirge, Gebirgsvorland, Gebirgsfuß’ (Schütz 37). Numele oficial maghiar din 1913 *Nérahalmos* < hidron. *Nera* + adj. magh. *halmos* < *halom* ‘colină, movilă’ + suf. adj. *-os*.

PRISÁCA, sat, comuna Constantin Daicoviciu – CS. Atestări: 1561 *Priszaka*, *Preszaka*, *Priseka*, 1828, 1851 *Priszaka*, 1913 *Gyapesfalu* (Suciu II 61).

Et.: s.f. *prisacă* ‘(popular) loc într-o pădure unde s-au tăiat copacii; poiană rămasă după tăierea copacilor’, ‘loc unde sunt așezați stupii, unde se cresc albine; totalitatea stupilor așezați pe acest loc; stupină, stupărie, prisăcărie’ (DLR), ‘un gard, o împrejmuire, formată din îngrămădire de lemne și gunoaie, paie etc. răzimată mai ales pe răchiți’ (Iordan, *Top. rom.* 96) (< v. sl. **presěka*).

Numele oficial maghiar de la 1913 *Gyapesfalu* este o traducere a numelui românesc (< magh. *gyepű* ‘Zaun’ (lat. *indago*, pl. *-ines*) ‘Umzingelung des Waldes als Grenze’) (Kisch, *Siebenbürgen* 289). De altfel, oficialitatea maghiară a tradus și alte oiconime românești formate de la *prisacă* prin *gyepű*, cf. *Presaca Ampoiului* (*Ompolygyepű*) și *Presaca* de pe valea Secășului Târnavei (*Szekasgyepű*) (vezi Frățilă, *Vechimea*, p. 191).

PRISÁCINA, sat, comuna Cornereva – CS. Prima atestare: 1956 (Suciu II 61).

Et.: s.f. *prisacă* (v. *supra*) + suf. *-ină*.

PRISLÓP¹, sat, comuna Cornereva – CS. Prima atestare: 1956 (Suciu II 61).

Et.: s.n. *prislop* ‘loc adâncit în formă de șa sau de curmătură care separă două culmi de munte sau de deal; trecătoare îngustă între munți, situată la înălțime și având formă de șa’ (DLR), de origine daco-moesică (sud-slavă orientală = bulgară) (Petrovici, SDT 225-236).

PRISLÓP², cătun al satului Dalboșeț – CS. Prima atestare 1956 (Suciu II 61).

Et.: Vezi **PRISLÓP¹**.

PRISLÓP³, cătun al satului Sichevița – CS. Prima atestare: 1956 (Suciu II 61).

Et.: Vezi **PRISLÓP**¹.

PUSTINIȘ, sat, comuna Uivar – TM. Sat întemeiat în 1767 cu români veniți din părțile Mureșului bănățean, pe locul numit Satul Bătrân. Atestat la 1828, 1851 *Öregfalu* (Suciu II 64).

Et.: s.n. *pustiu* (învechit și popular) ‘regiune sălbatică (lipsită de vegetație și) nepopulată de oameni; spec. întindere vastă și plană de teren, lipsită de vegetație și de populație, acoperită cu nisip, deșert; pustietate’; adj. (despre locuri, ținuturi etc.) ‘care se află în stare sălbatică (fără vegetație) și nepopulat de oameni; spec. care formează un deșert’ + suf. *-iș*. Oiconimul bănățean păstrează forma etimologică cu *ń* netrecut la *i* semivocalic: *pustân* (< v. sl. *поустыни*) > *pustiș* > *pustiu*.

Numele oficial maghiar de la 1828 și 1851 îl traduce pe cel pe care s-a întemeiat satul la 1767: **Satu Bătrân Öregfalu* (< magh. *őreg* ‘bătrân’ + *falu* ‘sat’) (vezi și Crețan-Frățilă 404).

ROVINIȚA MĂRE, sat, comuna Denta – TM. Atestări documentare: 1341 *Umur*, 1343 *Vmur*, *Wmur*, *Wmwr*, 1394 *Omor*, 159 *Omorul*, 1690-1780 *Omer*, 1717 *Omor* (Suciu II 86).

Et.: s.f. *rovină* ‘groapă, adâncitură, surpătură de teren, râpă’, ‘loc mlăștinos; mlaștină, mocirlă’ (DEX) + suf. *-ița*, urmat de un determ. adj. (*mare*).

Forma veche *Omor* < antrop. **Homor*, un derivat cu suf. *-or* de la tema *Hom-* (Pătruș, OR 116-117), cu dispariția lui *h-* frecventă în unele zone ale Banatului.

ROVINIȚA MICĂ, sat, comuna Denta – TM. Prima atestare documentară: 1895 *Kisomor*, când a fost populată cu 80 de familii germane din Becicherecu Mic. Între 1921-1964 s-a numit *Omoru Mic* (Crețan-Frățilă 173).

Et.: top. **ROVINIȚA** (vezi *supra*) + determ. adj. *mică*. Numele maghiar de la 1895 îl traduce pe cel popular românesc: *Omoru Mic* (magh. *kis* ‘mic’ + top. rom. *Omor*).

RÚSCA, sat, comuna Teregova – CS. Atestări documentare: 1430 *Rwska*, 1579 *Ruzka*, 1611 *Rusyka*, 1785 *Ruschka* (Suciu II 89).

Et.: *ruscă* ‘deal, râpă (cu pământ roșu, drum peste deal sau prin râpă)’ (DTB VII 323).

RÚSCA MONTÂNĂ, sat, comuna Rusca Montană – CS. Sat întemeiat cu ocazia exploatării minereurilor de fier, marmură, de acolo, 1851 *Ruskberg* (Suciu II 89). Forma populară *Rusp(i)erc* o reproduce pe

cea dialectală germană cu pronunțarea surdă a sonorelor *b* și *g* din compusul *Rusberg* (prin etimologie populară) ‘muntele rusului’ în loc de ‘muntele Ruscăi’; cf. și forma *Ruskberg* (DTB, R, 324-325).

Numele românesc se explică din s.f. *ruscă* (vezi *supra*) + determ. adj. *montană*.

RÚSCHIȚA, sat, comuna Rusca Montană – CS. Prima atestare: 1852 *Ruskiza* (Suciu II 89).

Et.: top. **RUSCA** + suf. dimin. *-ița* (DTB VII 325).

SLÁTINA NÉRA, sat, comuna Sasca Montană – CS. Atestări: 1829 *Szlatina (Nera)*, 1840 *Szlatina*, 1913 *Neraszlatina* (Suciu II 137).

Et.: s.f. *slatină* (art.) ‘sărătură umedă cu smâncuri de apă’ (Iordan, *Top. rom.* 126) ‘izvor de apă (minerală) sărată; saramură’, ‘teren mlăștinos și sărat’ (DEX) (< v. sl. *slatina*) + determ. top. (hidronim) *Nera*, probabil de origine autohtonă, înrudit cu o serie de toponime din Peninsula Balcanică, precum și cu unele hidronime baltice care ar porni de la o bază (pre)indoeuropeană **ner-*, *nar-*, *nor-* (vezi Frățilă, STD 24; Poghirc, *L’Hydronimie* 36; Ioniță, *Nume* 206).

SLÁTINA TÍMIȘ, sat, comună Slatina Timiș – CS. Atestări: 1433 *Szlatina*, 1488 *Slathina*, 1458 *Zlatina*, 1495 *Zlathina*, *Zlatena*, 1500 *Zlathyna*, 1561 *Slatena*, 1603 *Alső-Zlatina*, 1828, 1851 *Zlatina*, 1913 *Temes-Szlatina* (Suciu II 137).

Et.: s.f. *slatină* (vezi *supra*) + hidron. de origine autohtonă *Timiș* (vezi Frățilă, STD 15-17).

STRENEÁC, sat, comuna Sichevița – CS. Prima atestare documentară: 1956 (Suciu II 147).

Et.: s.n. *streneac* ‘râpă, loc stâncos, accidentat’ (Ioniță, *Glosar* 36). Pentru alte toponime compuse în care intră *Streneac*, vezi Ioniță, *Contribuții* I 76, nota 70. Cf. și toponimele sârbești din Banat *Stremenjak* și *Strmenjak*, *vale* (Foieni – TM) < srb. dial. *str(e)menjak* ‘povârniș, râpă’, *Strnjak* (Măcești – CS), *deal* < srb. dial. *strnjak* ‘deal abrupt’ (Tomici, *Onomastica* 466).

SUB CRÂNG, sat, comuna Cornereva – CS. Prima atestare: 1954 (Suciu II 149).

Et.: s.n. *crâng* ‘pădurice de arbori tineri și lăstari’, ‘loc acoperit cu arbuști sau tufe; tufăriș, desiș’ (DEX) (< sl. *krâgŭ*), precedat de prep. *sub*.

SUB MÁRGINE, sat, comuna Armeniș – CS. Prima atestare: 1954 (Suciu II 149).

Et.: s.f. *marginē* ‘loc unde se termină o suprafață; extremitate, capăt al unei suprafețe’, ‘mal, țărniș’ (DEX) (< lat. *margo*, *-inē*) precedat de prep. *sub*.

SUB PLAI, sat, comuna Cornereva – CS. Prima atestare documentară: 1956.

Et.: s.n. *plai* ‘versant al unui munte sau al unui deal; creastă, culme, vârful unui munte sau al unui deal; *p. gener.* munte sau deal’, ‘regiune de munte sau de deal, aproape plană, acoperită, în general cu pășune; poiană, luminiș; *p. ext.* câmpie, șes (înalt)’, ‘drum (sau cărare) care urmează (sau traversează) o culme, o regiune muntoasă; spec. trecătoare, pas; *p. ext.* (rar) orice drum de pământ, nepietruit’ (DLR), precedat de prep. *sub*.

SURDÚCU MÁRE, sat, comuna Forotic – CS. Atestări documentare: 1406 *Zurduk*, 1436 *Zwrdok*, 1717 *Surduc*, 1828, 1851 *Nagy-Szurdok*, 1913 *Nagyszurdok* (Suciu II 152).

Et.: s.n. *surduc* ‘vale strâmtă cu versante repezi și prăpăstioasă’ (DLR) (< magh. *szurdok*), ‘văgăună de munte răpoasă și pietroasă’ (Iordan, *Top. rom.* 131) + determ. adjectival *mare*.

SURDÚCU MÍC, sat, comuna Traian Vuia – TM. Atestări: 1511 *Zwrdok*, 1617 *Szurdukul*, 1690-1700 *Sorduk*, 1828, 1851 *Kis-Szurdok*, 1913 *Kisszurdok* (Suciu II 152).

Et.: s.n. *surduc* (vezi *supra*) (< magh. *szurduk*, *szurdok* ‘Engpass’, ‘strâmtoare’ < *szur*, *szor* ‘Enge’, ‘strâmt’ + *-dok* (Kisch, *Siebenbürgen* 69; idem, *Das Banat* 16-17) + determ. adj. *mic*.

ȘÍPET, sat, comuna Tormac – TM. Atestări: 1462 *Zebet*, *Magyarzeben*, *Magerzebenth*, 1483 *Sebet*, 1497 *Toth*, *Magyarsebeth*, 1717 *Schípeth*, 1828 *Sipeth*, 1851 *Sipet*, 1913 *Sebed* (Suciu II 174).

Et.: s.n. *șipot* ‘izvor a cărui apă (captată printr-un jgheab sau printr-o țeavă) țâșnește cu putere’ (< v. sl. *šīpotŭ* ‘murmur’) (DLR), prin intermediar străin, maghiar sau german.

TICVÁNIU MÁRE, sat, comună – CS. Atestări: 1437 *Tycvan*, 1699 *Tikfan*, 1690-1700 *Tikván*, 1717 *Dikvan* <=*Tikvan*>, 1799 *Nagy-Tikván*, 1828, 1851 *Nagy-Tikván* (Suciu II 192).

Et.: *ticvã* s.f., variantă a lui *tigvã* ‘coamă de deal sau de munte’ (DLRM), ‘culme, vârf de deal sau de munte’ (DLR) + suf. *-an* (cf. *gropan* < groapă + *-an*) + determ. adj. *mare*.

TICVÁNIU MÍC, sat, comună Ticvanu Mare – CS. Atestări: 1799 *Kis-Tikvány*, 1828, 1851 *Kis Tikvan* (Suciu II 193).

Et.: top. TICVANIU (MARE) + determ. adj. *mic*.

VÁLEA BÍSTREI, sat, comuna Zăvoi – CS. Atestări: 1501 *Valemare*, 1534 *Walemare*, 1578 *Nagypatak*, 1580, 1603 *Valemare*, 1613 *Vale Mare*, 1690-1700 *Vallyemare*, 1769 *Valiamare*, *Valyemare*, 1840 *Vallemare*, 1913 *Bisztranagyvölgy* (Suciu II 225).

Et.: s.f. *vale* (art.) ‘depresiune, adâncitură de teren alungită, străbătută (permanent sau vremelnic) de o apă curgătoare; regiune de șes situată sub nivelul ținuturilor din jur (și udată de o apă curgătoare)’ (< lat. *vallis*, *vallem*) (DEX) + determ. toponimic *Bistra* (gen.), hidronim de origine slavă veche: *Bystra* (< *bystrŭ*, *-a*, *-o* ‘repede, limpede’).

Primul nume, atestat la 1501, *Valemare* < *vale* + determ. adj. *mare*.

Numele *Nagypatak*, atestat la 1578, este o traducere a celui românesc, în maghiară: magh. *nagy* ‘mare’ + *patak* ‘vale, pârâu’, iar cel de la 1913, *Bisztranagyvölgy* < hidr. rom. *Bistra* + magh. *nagyvölgy* < magh. *nagy* ‘mare’ + *völgy* ‘vale’.

VÁLEA BOLVÁȘNIȚA, sat, comuna Mehadia – CS. Atestări: 1436 *Balvasticza*, 1439 *Bolosnycza*, 1690-1700 *Balvasnicza*, 1769 *Bolvasnicza*, 1829 *Vallya Bolvasnicza*, *Valliabolvasnicza*, 1940 *Valia Bolvashnicza* (Suciu II 225).

Et.: *vale* (art.) + determ. top. *Bolvașnița*, vale care izvorăște din Culmea Polomului și se varsă în *Belareca* (DTB I 109) < top. sl. *Bolvašnica*, derivat cu suf. **-isk-ica* > *-știca* (cf. atestarea de la 1436) > *-șnica*. Derivarea s-a făcut de la un **Bolvane*, *Bolvan* sau *Bolvani*, cu ajutorul sufixului adjectival posesiv *-j-* sau de la un nume de persoană (vezi Petrovici, SDT 289).

VÁLEA BÓULUI, vechea denumirea a satului Păltiniș – CS. Numele roman: *Caput Bubali*. Atestări: 1585 *Ekerpatak*, 1586 *Eőkeőrpatak*, 1588 *Eokeorpatak*, 1603 *Eokerpatak*, 1673 *Valjeabul*, 1690-1700 *Vallyeaboului*, 1699 *Valaboul*, 1717 *Valleboi*, 1785 *Waliapul*, 1828, 1851 *Valeaboul*, *Valleaboy*, 1913 *Őkőrpatak*, 1964 *Păltinișul* (Suciu II 30).

Et.: *vale* (art.) + determ. subst. *boul* (gen.).

Se pare că numele *Valea Boului* a luat naștere prin etimologie populară în loc de *Izvorul (Văii) Bourului*, care ar fi continuat vechea numire romană *Caput Bubali* (< lat. *caput* ‘izvor’ + *bubali*, gen. lui

bubalus ‘bour’ > rom. *bour*). Formele ungurești reprezintă traduceri ale celei românești: cf. magh. *ökör* ‘bou’ + *patak* ‘pârâu’.

VĂLEADÉNI, sat, comuna Brebu – CS. Atestări: 1548 *Vladan*, 1572 praedium *Valdeamin*, 1637 *Vallia Denye*, 1670 *Valedin*, 1690-1700 *Vallyedeni*, 1717 *Vagliaden*, 1828, 1851 *Valedény*, 1913 *Valedény* (Suciu II 234).

Et.: După Ioniță, *Nume* 63, ne-am afla în fața unei etimologii populare, toponimul arătând ca un compus din *vale* + *denie* (gen.) ‘slujba de zi (a doua slujbă) pe care o oficiază preotul’. Însă, așa cum precizează Drăganu (*Români* 235), oiconimul bănățean trebuie să se fi numit inițial *Vlădeni* (deci un nume de grup) (cf. prima atestare *Vladan*) „formă care în gura ungarilor, prin *svarabhatki*, a putut lua forma *Valadény*, iar aceasta a fost apropiată de români de *vale*, și astfel s-au ivit formele: *Valeadeamin* a. 1572, *Vallia Denye* a. 1637, *Valedin* a. 1670, *Vallyadeni* 1690-1700 etc.”

VĂLEA LÚNGĂ ROMÂNĂ, sat, comuna Coșteiu – TM. Atestări: 1510 *Hozzywpatak*, 1631 *Hosszupatak*, 1650 *Valealunga*, 1717 *Valle longa*, 1785 *Valia-Lunka*, 1796 *Vallunga*, 1828 *Valealunga*, *Vallelunga*, 1851 *Valelunga*, 1913 *Bégahosszúpatak* (Suciu II 229).

Et.: Toponimul este compus din trei termeni: *vale* + *lungă* + *română*. Toponimul maghiar *Hosszupatak*, atestat între 1510 și 1610, a fost efectiv o traducere a românescului *Valea Lungă* (< *hosszu* ‘lung’ + *patak* ‘vale, pârâu’), iar *Bégahosszúpatak* (< hidron. rom. *Bega* + magh. *hosszupatak*).

VĂLEA MÁRE, sat, comuna Fârliug, subordonat municipiului Reșița – CS. Atestări: 1584 *Nagypatal* alias *Valemare*, 1602 *Valemare*, 1717 *Vallemare*, 1829 *Valiamare*, *Valyemare*, 1840 *Vallemare*, 1913 *Pogányosvölgy* (Suciu II 230).

Et.: *vale* (art.) + determ. adj. *mare*.

Denumirile ungurești sunt traduceri ale celei românești: *Nagypatal*, greșeală de transcriere pentru *Nagypatak* < *nagy* ‘mare’ + *patak* ‘vale’, iar *Pogányosvölgy* < rom. *Pogăniș* (hidronim) + magh. *völgy* ‘vale’.

VĂLEA MÍNIȘULUI, sat, comuna Bozovici – CS. Prima atestare: 1956 (Suciu II 230).

Et.: s.f. *vale* (art.) + determ. hidron. *Miniș* (gen.), afluent pe stânga al Nerei, top. străvechi „moștenit” (Ioniță, *Nume* 209), cf. rom. *Minea* cu schimb de sufix *-ea/-iș*, cf. și magh. *ménes* ‘Gestut’ ‘herghelie’ (Kisch, *Siebenbürgen* 160).

VÁLEA ÓREVİȚA, sat, comuna Sichevița – CS. Prima atestare: 1956 (Suciu II 231).

Et.: *vale* (art.) + determ. top. *Orevița*, un top. sud-slav occidental (mai exact sârbesc) *Orehovica, care, după dispariția lui *h*, obișnuită în unele graiuri bănățene și olteneste, a devenit *Oreovica, iar, după sincoparea lui *o* (sau după o contractare a grupului *eo*), > *Orevica* (= *Orevița*) (vezi Petrovici, *Toponime sud-slave occidentale în Oltenia*, RS, XII, 1965, p. 11-19, reluat în SDT, 255-263, în special 261-262) < *orěchvŭ* ‘de nuc(ă)’ + *-ica*). Vezi și Frățilă, *Note de etimologie toponimică*, AUT, XLII-XLIII, 2004-2005, p. 185-186).

VĂLE PĂI, sat, comuna Ramna – CS. Atestări: 1597 *Valeapaie*, 1607 *Valapay*, 1690-1700 *Vallepay*, 1717 *Walle Pay*, 1780 *Valiepa*<i>, 1828 *Vallepay*, 1851 *Valepay* (Suciu II 235).

Et.: *vale* (art.) + antrop. *Paia* (gen.), un hipocoristic de la *Pavel*, obișnuit la sârbo-croați de unde l-au luat și românii din Banat și din partea de sud-vest a Ardealului; cf. scr. *Paja* (Pătruț, *Studii* 225; Ioniță, *Nume* 63; Grković, *Rečnik* 154).

Inițial, satului *Valeapai* i s-a spus *Valea Păii*, cu articolul în genitiv postpus, iar, mai târziu, după ce apelativul și determinantul s-au sudat, numele „întemeietorului” n-a mai fost sesizat, însă el se mai păstrează în microtoponimul *Vâna Păii*, un pârâu (Ioniță, *Nume* 63).

VÁLEA RAVÉNSCA, sat, comuna Sichevița – CS. Prima atestare: 1956 (Suciu II 232).

Et.: *vale* (art.) + determ. top. *Ravensca*, oiconim de origine cehă < *Ravŭnska (*reka* ‘râu’) < top. *Raven*; *Ravensko* localitate în fosta Cehoslovacie de unde au venit pemii (cehii din Boemia) (Frățilă, *Toponimie almăjeană* 213).

VÁLEA RĂCHÍTEI, sat, comuna Șopotu Nou – CS. Prima atestare: 1956 (Suciu II 232).

Et.: *vale* (art.) + determ. subst. *răchită* (gen.) ‘nume dat unei specii de salcie’ (< bg. *rakita*).

VÁLEA RÓȘIE, sat, comuna Șopotu Nou – CS. Prima atestare: 1956 (Suciu II 232).

Et.: *vale* (art.) + determ. adj. *roșie*.

VÁLEA SÍCHEVIȚEI, sat, comuna Sichevița – CS. Prima atestare: 1956 (Suciu II 232).

Et.: *vale* (art.) + determ. top. *Sichevița* (gen.) (< srb. *sék* ‘tăiere a unei păduri’ sau *sêka* ‘loc cu apă mică, puțin adâncă’, ‘stâncă sub apă’ + suf. compus *-ev-ica*).

VÁLEA TÍMIȘULUI, sat, comuna Buchin – CS. Atestări: 1690-1700 *Kniben*, 1785 *Korpa*, 1774 *Körpa*, 1829 *Korpa vel Kirpa*, 1839 *Korpa*, 1964 *Valea Timișului* (Suciu II 233).

Et.: *vale* (art.) + determ. top. *Timiș* (gen.), hidronim de origine autohtonă (vezi Frățilă STD 15-17).

În ceea ce privește numele vechi al localității, *Cârpa*, Ioniță (*Nume* 230) crede că ne aflăm în fața unei etimologii populare a unui apelativ topic neatestat în dacoromână **carpă* sau **scarpă*, cunoscut însă în varianta *șcarpă* ‘pantă înclinată; coastă; rambleu de cale ferată’, înregistrat în Banat, cunoscut, după informațiile noastre și în Transilvania.

După cercetătorul reșițean, sensurile menționate nu sunt prea îndepărtate de cel al alb. *shkerp* ‘prăpastie’, înrudit cu ar. *scarpă* ‘stâncă’. Apelativul **cârpa* ar sta și la baza toponimelor *Crou Cârpei* și *Culmea Cârpelor* din zona Mehădiei, destul de departe de satul *Cârpa* (*Valea Timișului*).

VĂLIȘÓARA, sat, comuna Buceșnița – CS. Atestări documentare: 1468 *Valisoara*, 1486 *Walissora*, 1503 *Waliswara*, 1531 *Wolywara*, 1613 *Vallicsvar*, 1840 *Vallisora*, *Valicsora*, 1840 *Valliora*, 1913 *Temesvölgye* (Suciu II 241).

Et.: s.f. *vălișoară*, dimin. al lui *vale* + *-ișoară*.

Transcrierile *Wolywara* și *Valliora* redau un alt diminutiv de la *vale*: *vălioară* (< *vale* + *-ioară*), iar *Vallicsvar* și *Valicsora* pe *vălicioară* < *vale* + *-icioară*.

VAR, sat, comuna Obreja – CS. Atestări: 1411 poss. *Mezfalva*, 1480 *Mezvalu*, 1504 *Var alias Mezvalu*, 1548 *Mezffalw*, 1577 *Maszvalu*, 1584 *Meeszfalva*, 1590 *Var alias Mezfalva*, 1599 *Mészvalu*, 1603 *Mészfalva*, 1699 *Vaar*, 1690-1700 *Var*, 1829 *Waar*, 1840 *Vár* (Suciu II 236).

Et.: s.n. *var* ‘oxid de calciu obținut prin calcinare a rocilor calcaroase (și prin hidratarea lor), folosit ca liant în construcții, ca materie primă în industria chimică’ < sl. *varŭ* (DEX). Numele oficial maghiar este un compus din *mesz* ‘calcar’ + *valu* = *falva* ‘sat’.

VARNIȚA, sat, comuna Șiștarovăț – AR. Sub administrația maghiară a purtat numele *Mesdorgos*, *Mészdorgos*. Satul a fost întemeiat între 1820 și 1830 cu români vârniceri (Suciu II 237).

Et.: s.f. *varniță* ‘groapă adâncă special amenajată pentru arderea pietrei-de-var; cuptor de var cu funcționare intermitentă’; ‘groapă special amenajată pentru stingerea (și depozitarea) varului, ladă de scânduri (îngropată pe jumătate în pământ), fără capac, folosită la stingerea varului sau la prepararea mortarului’ (DLR).

Numele unguresc are aceeași semnificație: ‘*Mészdorgos* = Varnița, wo m. *mesz-* und r. *var* dasselbe bedeuten’ (Kisch, *Siebenbürgen* 84).

ZĂNÓGI, sat, comuna Cornereva – CS. Prima atestare: 1956 (Suciu II 271).

Et.: s.f. *zănoagă* (pl.) ‘poiană sau coastă de deal (pentru agricultură)’, ‘depresiune glaciară circulară, cu versante prăpăstioase, în zona munților înalți; caldeiră, căldare’; ‘vale adâncă’ (DLR) (< v. sl. *zanoga; cf. bg., rus. *zanoga*).

2. OICONIME PROVENITE DIN APELATIVE REFERITOARE LA FLORĂ ȘI FAUNĂ

a. FLORA

Apelativele care stau la baza acestor oiconime se referă la plantele și arborii care au existat odinioară sau există și astăzi într-o anumită zonă, precum și la animalele, păsările și peștii care au trăit sau trăiesc pe teritoriul acestei regiuni. În comparație cu oiconimele provenite de la termenii referitori la floră, cele referitoare la faună sunt mai slab reprezentate atât pe teritoriul județului Caraș-Severin cât și pe cel al județului Timiș.

ALUNIȘ, sat, comuna Frumușeni – AR. Atestări: 1788 *Traunau*, 1828 *Tranau*, 1851 *Bizleget*, *Tranova* (Suciu I 38; DTB I 14).

Et.: s.n. *aluniș* ‘loc cu aluni’ (< *alun* + suf. col. *-iș*). În numele compus maghiar *Bizliget* recunoaștem al doilea element magh. *liget* ‘pădurice’, iar formele *Tranau Tranova*, probabil sl. *Trūnova < sl. *trūnŭ* ‘mărăcine’ + suf. *-ova*.

ANINA, oraș (din 1952) – CS. Atestări: 1733 *Steuerdorf*, 1821, 1851 *Steyerdorf*, 1909 *Anina*, *Stájerlakanina* (Suciu I 39).

Et.: s.m. *anin*, variantă a lui *arin* nume dat mai multor specii de arbori cu frunze ovale, dințate și cu flori verzui-roșietice, grupate în amenți' (*Alnus*) (< lat. *alninus < *alnus*) (DEX) + suf. top. *-a*.

Este format din localitățile Anina și Steierdorf. Cele două localități componente, Steierdorf și Anina, până în 1956 erau contopite într-una singură cu numele *Steyerlak-Anina*, *Steierdorf-Anina*.

Prima atestare, *Steuerdorf*, este o redare aproximativă a germ. (austr.) *Steierdorf* < top. austr. *Steier*, *Steyer*, documentar *Stir* (a purhe) < hidr. *Stir* + *Dorf* 'sat'. Așadar, *Steierdorf* are semnificația de 'imigranți din acea regiune' 'Einwanderer aus jener Gegend' (Kisch, *Das Banat* 31).

Ung. *Stájerlak* este un toponim hibrid < germ. *Stejer* + magh. *lak* 'casă'.

BRĂDIȘORU DE JOS, sat, aparținător de orașul Oravița – CS. Până la 1 ianuarie 1965 s-a numit Maidan. Atestări: 1690-1700 *Majdan*, 1723-1725 *Maidan*, 1828, 1851 *Majdán*.

Et.: *brad* 'arbore din familia pinaceelor, care crește în zona muntoasă, înalt până la 50 m, cu tulpina dreaptă, cu frunzele în formă de ace de culoare verde-închis, persistente, cu florile și semințele în conuri (*Abies-alba*): p. gener. nume dat coniferelor' + suf. dimin. *-ișor* + determ. adv. *de jos*.

Vechiul nume *Maidan* < s.n. *maidan* 'teren deschis, loc viran situat în interiorul sau la marginea localității' < tc. *meydan*, *maydan*.

BUJÓRU, vechiul nume al localității Traian Vuia – TM. Atestări: 1364 *Bozsorfő*, 1371 *Kysborsarfew*, 1427 *Bosar*, 1446 oppidum *Bosor*, 1607 *Busor*, 1690-1700 *Bosour*, 1828 *Bózur*, *Boxur*, 1851 *Bószur* (Suciu II 204).

Et.: Numele vechi provine de la s.m. *bujor* 'nume dat unor plante erbacee, dintre care una (numită și *bujor de grădină*) are flori roșii, roz sau albe, iar alta (numită *bujor de câmp*) are flori ca sângele (*Paeonia*)' (DEX). Numele actual este dat în cinstea lui Traian Vuia (1872-1950, născut la Surducu Mic, sat, com. Traian Vuia), inginer și inventator, pionier al aviației mondiale, constructorul primului avion din lume care s-a desprins de la sol datorită exclusiv forței motorului său. (MDE 1830).

CĂRPINIȘ, sat, comună – TM. Atestări: 1337 *Gyurthyanos*, 1828, 1851 *Gyrtyámos*.

Et.: s. *cărpiniș* (< *carpen* + suf. col. *-iș*), de fapt o traducere a numelui maghiar *Gyertyamos* < *gyertyamos* < *gyertyan*, *-m* ‘carpen’ + suf. *-os* (Crețan-Frățilă 136).

CIREȘA, localitate componentă a orașului Oțelu-Roșu – CS. Atestări: 1850 *Cserese*, 1581, 1583 *Cerese*, *Cherese*, *Cseresse*, 1602 *Chieresa*, 1829 *Cserese Bisztra* (*Cseresse*), 1840 *Csireshabistra*, 1813 *Bistracseres* (Suciu I 150).

Et.: s.m. *cireș* ‘pom fructifer cu frunze ovale alungite, cu flori albe, cultivat pentru fructele sale (*Cerasus avium*) (< lat. **ceresius* = *cerasus*) (DEX) + suf. top. *-a*.

CIREȘÉL, sat, comuna Cornereva – CS. Prima atestare: 1956 (DTB II 65).

Et.: *cireș* (vezi *supra*) + suf. dim. *-el*.

CIRÉȘU, sat, comuna Criciova – TM. Atestări: 1603 *Cziresul*, 1690-1700 *Cseresi*, după 1700 *Cserestömös*, *Csires*, 1723 *Czuresa*, 1671 *Temes-Csirescha*, 1828 *Cserestemes*, 1851 *Cseresztemes* (Suciu I 150).

Et.: s.m. *cireș* sau antrop. *Cireș* (atestat de DOR 241). Formele oficiale maghiare compuse, *Cserestömös*, *Cserestemes*, *Temes-Csirescha*, au fost date pentru a se deosebi de oiconimul *Cireșa* în documente *Cserese Bisztra*, *Bistracseres*. Formele de mai sus înseamnă *Cireșu de pe Timiș*, respectiv *Cireșa de pe Bistra*.

CIRÉȘU MIC, sat, comuna Criciova – TM. Prima atestare: 1954 (Suciu I 150). Tot atunci este amintit și cătunul *Cireșu Nou* (Suciu I 156), fost cătun al satului Criciova.

Et.: top. *Cireșu* + determ. adj. *mic*, respectiv, *nou*.

COPĂCÉLE, sat, comună – CS. Atestări: 1503 *Kopach*, 1566 *Kopachy*, 1603 *Kopac* (Suciu I 164).

Et.: s. *copăcea* (pl.), formă feminină pentru *copăcel* < *copac* (var. veche *copaci*) ‘arbore’ + suf. dimin. *-el* (vezi DTB II 106 și Iordan, *Top. rom.* 389).

CÓRNEA, sat, comună – CS. Atestări: 1539 *Somffa*, 1852 *Somfalu*, 1603 *Korny*, 1607 *Somfalua*, 1690-1700 *Kornyi*, 1717 *Kornia*, 1829 *Kornya*, 1840 *Kornia*, 1913 *Somfa* (Suciu I 166).

Et.: Atestările din 1603 și 1690-1700 ne determină să credem că numele popular al localității a fost *Corni*, având la bază pl. substantivului

corn ‘arbust’. Ulterior, prin adăugarea suf. top. *-a*, numele a putut fi apropiat de antrop. *Cornea*. (DTB II 111). Că oiconimul nostru este un fitotoponim o dovedesc și numele oficiale ungurești *Somffa*, *Somfalu*, *Somfalua* < magh. *somfa* ‘corn’.

CORNIȘÓRU, sat, comuna Băuțar – CS. Prima atestare: 1956 sub numele *Strâmba*. Din 1964 datează numele actual (Suciu I 167).

Et.: *corn* ‘arbust sau arbore mic cu lemnul foarte tare, cu frunze opuse, cu flori galbene și cu fructe roșii comestibile, ale cărui frunze se întrebuintează la vopsit’ (*Cornus mas*) (< lat. *cornu*) – DEX + suf. *-ișor* sau *cornișor*, s.m. ‘brăduț’ ‘mică plantă erbacee de munte, cu tulpina târătoare’ cu frunze lanceolate, fin dințate și cu spice terminale (*Lycopodium annotium*) (< *corn*¹ + suf. *-ișor*) (DEX).

CORNUȚÉL, sat, comuna Păltiniș – CS. Prima atestare: 1954 (Suciu I 167).

Et.: s.m. *cornuț* 1. ‘plantă erbacee cu tulpina târătoare și cu fructele în formă de capsule mari, cilindrice (*Cerastium alpinum*); 2. plantă erbacee cu flori albe’ (*Cerastium arvense*) (< *corn*¹ + *-uț*) + suf. dimin. *-el*.

DUMBRÁVA, sat, comuna Dumbrava – TM. Prima atestare: 1453 *Also-Igazfalva*, *Felsew-Igazfalva*. Alte atestări: 1464 *Igazfalva*, 1514-1516 *Igaz*, 1913 *Igazfalva* (Suciu I 213).

Et.: subst. *dumbravă* (art.) ‘pădure tânără și nu prea deasă’. Numele purtat sub administrația ungurească: *Igazfalva* < antrop. magh. *Igaz* (cf. la 1399 Nicolas dicto *Igaz*) (Kiss Lajos, FNESz I 621) + *falva* ‘sat’ (Crețan-Frățilă 180).

DUMBRĂVIȚA, sat aparținător municipiului Timișoara – TM. Prima atestare – 1891, *Újszentes* (Suciu I 214), când au fost aduși coloniști din orașul *Szentes* din Ungaria, motiv pentru care i s-a dat numele de *Újszentes* (= *Noul Szentes*).

Et.: subst. *dumbrăviță* (art.) < *dumbravă* + suf. dimin. *-iță*. Vechiul nume face referire la localitatea de baștină a coloniștilor unguri, oraș din ținutul Csongrad: *Szentes* < magh. *szentes* < *szent* ‘sfânt’ (Kiss Lajos, FNESz II 557) + *új* ‘nou’ (vezi și Crețan-Frățilă 183).

FĂGÉT, oraș înființat relativ recent (1994) – TM, atestat prima dată în 1548 sub forma *Fagyath*. Alte atestări: 1594 *Faczat*, 1595 *Facsád*, 1595 castrum *Fachiad*, *Fachat*, *Fachad*, *Fachiat*, 1597 *Fachyatth*, *Fachyath*, 1603 *Facyad*, 1607 *arx Fachaitt*, *Faczatt*, 1608 *Fachiath*, 1616

Facsat, 1808 oppidum *Oláh Fachtet*, *Wallachisch Fatschet*, 1828 German *Facset*, *Vallách Facset*, 1851 *Német-Facset*, *Oláh-Facset* (Suciu I 225).

Et.: subst. col. *făget* ‘pădure de fagi’.

Formele *Facsád* (1595), *Facyad* (1603) sunt redări aproximative ale rom. *Făget*, cu armonia vocalică specifică limbii maghiare și cu apropiere de toponimele formate cu suf. magh. *-d*.

FRĂSINIȘ, sat, comuna Sichevita – CS. Prima atestare: 1956 (Suciu I 246).

Et.: subst. col. *frăsiniș* ‘pădure de frasini’ (DTB IV 66).

GĂIU MIC, sat, comuna Moravița – TM. Prima atestare: 1597 *Gajul*. Următoarele atestări: 1717 *Mali Gaj*, 1828 *Kis-Gaj*, *Klein Gaj*, *Maly Gaj*, 1851 *Kis-Gaj* (Suciu I 250).

Et.: s.n. *gai* ‘pădurice, tufăriș’, ‘grup de pădure cu tufișuri’, ‘pădurice de șes, desiș de arbuști’, ‘lăstăriș des’, ‘tufiș cu mărăcini și spini’ + determ. adj. *mic*. Termenul, cu circulație în special în zona Banatului, a migrat spre nord-est în Hațeg, Mehedinți și Gorj (DTB IV 74), < srb. *gaj* (Gămulescu, *Elemente* 187). Tomici, *Onomastica* 383, îl consideră de origine sârbească < *gaj* ‘pădurice, dumbravă’. Prima atestare *Gajul*, fără determinant adjectival, dar articulat, dovedește că toponimul este de origine românească.

GROȘI, sat, comuna Margina – TM. Prima atestare: 1333 *Tegwid*. Alte atestări: 1334 *Taluod*, *Tolnoyd* <= *Toluoyd*>, 1462 *Tholwoyd*, 1851 *Tolvadia*, 1913 *Tolvád*, 1964 *Livezile* (Suciu I 361).

Et.: s.f. *livadă*, pl. art. *livezile* ‘suprafață plantată cu pomi fructiferi’. Numele vechi *Tolvád* < magh. *tolvaj* ‘Räuber’, ‘hoț’ + suf. *-d*, iar *Tolvadia* < *Tolvád*, prin apropiere de cele terminate în *-dia* (cf. *Clopodia*, *Ferendia*, *Chisindia* etc.).

MĂRU, sat, comuna Zăvoi – CS. Atestări: 1387 *Almafa*, 1394 *Almafa*, 1601 *Marul*, 1607 *Almaffaa*, 1699 *Merul*, 1690-1700 *Maria* <= *Marul*>, 1829 *Moerul*, 1840 *Mörul* (Suciu I 387).

Et.: s.m. *măr* ‘pom din familia rozaceelor, cu frunze mari, ovale, păroase, cu flori albe-trandafirii și fructe globuloase, comestibile, bogate în vitamine’ (*Malus domestica*) (< lat. *melus*) (DEX). Formele ungurești, *Almafa*, *Almaffaa* (< *almafa* ‘măr’), traduc numele românesc, iar *Moerul*, *Mörul* încearcă să redea forma românească *Mărul*, maghiara necunoscând vocala centrală *ă*.

MESTEÁCĂN, sat, comuna Cornereva – CS. Prima atestare: 1956 (Suciu I 392).

Et.: s.m. *mesteacăn* ‘arbore cu scoarța albă, cu lemnul alb, gălbui sau roșiatic, cu ramuri flexibile, cu frunze verzi-cenușii și cu flori grupate în amenți (*Betula verrucosa*); p. restr. lemnul acestui arbore’ (< lat. *mastichinus*) (DEX).

PĂLTINIȘ, sat, comună – CS, până în 1964: *Valea Boului* (vezi *supra*).

Et.: s. col. *păltiniș* ‘pădure de paltini’ < *paltin* ‘numele a doi arbori: a) arbore înalt cu frunzele crestate adânc, cu florile mici și fructele prevăzute cu aripi, având trunchiul din lemn tare, folosit la fabricarea mobilei, a unor instrumente muzicale etc. (*Acer pseudoplatanus*); b) arțar’ (< lat. *platanus*) (DEX) + suf. *-iș*. (Vezi *supra* **VALEA BOULUI**).

PĂRU, sat, comuna Coștei – TM. Prima atestare 1723 pe harta lui Mercy. Următoarele atestări: 1848 *Pöel* (pe ștampila satului), 1828, 1851 *Poerul*, 1913 *Bégakörtes* (Suciu II 30).

Et.: s.m. *păr* ‘pom din familia rozaceelor cu coroana piramidală, cu frunze ovale, cu flori mari, albe sau roz, cultivat pentru fructele lui comestibile’ (*Pirus sativa*) (< lat. *pirus*) (DEX). Formele *Pöel* și *Poerul* sunt încercări de redare a numelui românesc, iar numele oficial maghiar de la 1913, *Bégakörtes*, este o traducere a celui românesc: magh. *körtes* < *körte* ‘pară’ (cf. *körtefa* ‘păr’) + suf. adj. *-s-* + determ. *Béga* (deci *Părul* sau *Peretul* de pe Bega).

PINI, sat aparținător de comuna Victor Vlad Delamarina – TM. Prima atestare: 1954 (Suciu II 43).

Et.: s.m. *pin* (pl.) ‘arbore din familia pinaceelor, înalt până la 40 m, cu frunze persistente în formă de ace lungi, cu scoarța roșcată și lemnul rezistent (*Pinus silvestris*)’ (< lat. *pinus*) (DEX).

PLOPU, sat, comuna Armeniș – CS. Prima atestare: 1956 (Suciu II 47). A purtat și numele *Poiana Plopului*.

Et.: s.m. *plop* ‘nume dat mai multor specii de arbori înalți, cu ramuri subțiri (îndreptate în sus), cu scoarța netedă, alb-cenușie și cu frunzele oval-lanceolate, argintii pe partea inferioară, cu pețiolul lung și cu flori crescute în amenți (Plopus)’ (< lat. **ploppus* = *pop(u)lus*) (DEX).

RĂCHITA, sat, comuna Dumbrava – TM. Apare documentar sub următoarele forme: *Reketyes* 1393, *Reketyew* 1453, *Ragita* 1785 (Suciu II 70).

Et.: s.f. *răchită* ‘nume dat mai multor specii de salcie cu frunze înguste și lunguiețe, cu ramuri subțiri și elastice, folosite ca material de împletit (Salix) (< bg., srb. *rakita*)’ (DEX). Prima atestare, (1393) *Reketyes*, trimite la rom. *răchitiș* (< *răchită* + suf. col. *-iș*); cf. și magh. *rekettes* ‘răchitiș’ (DTB R 286; Crețan-Frățilă 182).

RUGI, sat, comuna Păltiniș – CS. Atestări: 1585 *Rucz*, 1586 *Rwgy*, 1690-1700 *Rucsi*, 1717 *Rusca*, 1803 *Ruzs*, 1828, 1851 *Rusz* (Suciu II 87).

Et.: s.m. *rug*, pl. *rugi* ‘tulpina (târătoare) a unor plante’, ‘mur’, ‘măceș’ (< lat. *rubus*) (DEX).

TISA NOUĂ, sat component al comunei suburbane Fântânele, municipiul Arad – AR. Atestări: *Ibed*, *Wiesenheid*, *Viesenheid*, *Vizenhaid*, *Abad*, *Apád*, *Ibéd*, *Réthát* (Suciu II 195).

Et.: s.f. *tisă* ‘arbore sau arbust rășinos, care poate atinge peste 1000 de ani, cu frunze lungi, aciculare, lucitoare, cu lemnul tare și foarte prețios’ + determ. adj. *nouă*. Numele oficiale maghiare *Apád*, *Abad* < magh. *apát* ‘Abt’, ‘abate, stareț’, iar germ. *Wiesenheid* < *Wiese* 1. ‘pajiște, livadă’ 2. ‘fâneată’ + *Heide* ‘câmpie stearpă cu tufe pitice’, ‘tufe pitice de Erica și Calluna, iarbă-neagră’.

Forma magh. *Réthát* are aceeași semnificație ca cea germană, cf. magh. *rét* ‘livadă’.

ZĂVÓI, sat, comună – CS. Atestări: 1430 *Zaboy*, 1444 *Zawoy*, 1579 *Also-Zawoy*, *Felső-Zawoy* etc. (Suciu II 272).

Et.: s.n. *zăvoi* ‘pădure de mică întindere la marginea unei ape, formată din diverse specii de salcie, plop, arin, răchită etc.; loc (inundabil) pe care crește această pădure, luncă’ (< v. sl. *zavoj* ‘întoarcere, cotitură’) (DLR).

ZBÉGU, sat, comuna Cornereva – CS. Prima atestare: 1956 (Suciu II 272).

Et.: s.n. *zbeg* (art.) ‘tufiș’, (regional) ‘loc spinos’ (DLR), var. *zbăg* ‘pădure deasă cu măracini mulți’ (Ioniță, *Glosar* 40) < srb. *zbeg*.

b. FAUNA

BRÉBU, sat, comună – CS. Atestări documentare: 1577 *Brebul*, 1585 *Prebul*, 1828, 1851 *Brebul*, 1913 *Perlö*.

Et.: s.m. *breb* ‘animal rozător înrudit cu castorul, care trăia odinioară în țara noastră (*Castor fiber*) (< sl. *bebrŭ*) (DEX)’. Cf. și antrop. *Breb, Brebu* (DFNFR 336).

BREBU NOU, sat, comună – CS. Numele german *Weidental*, ung. *Temesfő*. Atestări: 1828, 1913 *Temesfő* (Suciu I 104).

Et.: top. *Brebu* (v. *supra*) + determ. adj. *nou*. Numele german însemnează *Valea Sălciilor* (< germ. *Weide* ‘salcie’ + *Tal* ‘vale’), iar cel maghiar – ‘Pășunea (iarba) Timișului’ (< magh. *Temes* + *fő* pentru *fű* ‘iarbă’, ‘pășune’) sau și mai clar (*Temes* + *fűz* ‘salcie, răchită’).

BOU (vezi VALEA BOULUI)

CĂPRIOARA, sat, comuna Săvârșin – AR. Atestări: 1256 *Nagkechkes*, 1337 *Carprewar*, *Caprevar*, 1596 *Kapriora*, 1607 *Capriora*, 1828, 1851 *Kapriora*, 1913 *Kaprevár* (Suciu I 126).

Et.: s.f. *căprioară* ‘femela căpriorului, fără coarne, mai mică decât acesta’ < lat. *capriola* (DEX). Formele *Carprewar*, *Caprevar* sunt încercări de redare în maghiară a formei românești.

Forma de la 1256 dată de oficialitatea maghiară este compusă din *nágy* ‘mare’ și *kecskes* < *kecske* ‘capră’ + suf. *-s*.

CIUTA, sat, comuna Obreja – CS. Atestări: 1411 *Chutha* în districtu Sebes, 1440 *Cuta* în districtu Caransebes, circa 1470 *Cuwta*, 1483 *Chwtha*, 1572 *Czywta*, 1655 *Czuta*, 1829 *Csutta*, 1913 *Csuta* (Suciu I 154).

Et.: s.f. *ciută* ‘femela cerbului; cerboaică’ (cf. alb. *shut*) (DEX).

Nici oiconimele provenite din numele comune românești referitoare la faună în Banat nu sunt numeroase. Două au originea în numele unor pești, fapt ce atestă importanța pe care a avut-o pescuitul pentru oamenii acestor locuri, al treilea reprezintă numele unui crustaceu și provine dintr-un apelativ românesc de origine slavă (Racovița).

ȘTIÚCA, sat, comună. Prima atestare: 1585 terra *Stukath*. Alte atestări: 1797 *Ebendorf*, 1828 oppidum *Ebendorf* (Suciu II 178).

Et.: s.f. *știucă* ‘pește răpitor de apă dulce, cu corpul lung, aproape cilindric, cu gura mare înarmată cu mulți dinți și cu botul turtit ca ciocul de rață, mârliță (*Exos lucius*) (< sl. *štuka*) (DEX)’. Numele unguresc oficial *Csukas* (< *csuka* ‘Hecht’, ‘știucă’ + suf. adj. *-s*), iar cel german, *Ebendorf* ‘satul de câmpie’ (< germ. *eben* ‘neted’, *Ebene* ‘șes’ + *Dorf* ‘sat’) (Crețan-Frățilă 367).

ȚIPARI, sat, comuna Coștei – TM, întemeiat în 1881: *Szapárfalva* (Suciu II 213). La 1913: *Szapáryfalva* (Suciu II 213).

Et.: s.m. *țipar* (pl.) ‘pește de apă dulce stătătoare, cu corpul lung și subțire, aproape cilindric, acoperit cu solzi mărunți și cu un strat de mucus, cu mustăți la gură, întrebuițat mai mult ca nadă; chișcar (*Misgurnus fossilis*) (DEX)’. Forma *Szapáryfalva* este o încercare de redare a rom. *Tipari* (*Szapáry* + magh. *falva* ‘sat’).

BIBLIOGRAFIE. ABREVIERI BIBLIOGRAFICE

- AUT = „Analele Universității (de Vest). Seria Științe filologice”, Timișoara, I, 1963 ș.u.
- CADE = I.-A. Candrea, *Dicționarul limbii române din trecut și de astăzi* (Dicționarul enciclopedic ilustrat „Cartea Românească”), partea I, București, 1931.
- Capidan, *Megl.* = Th. Capidan, *Meglenoromâni*, vol. I, *Istoria și graiul lor*, București, 1925; vol. II, *Literatura populară la meglenoromâni*, București, 1928; vol. III, *Dicționar meglenoromân*, București, f.a.
- Crețan-Frățilă = Remus Crețan, Vasile Frățilă, *Dicționar geografic-istoric și toponimic al județului Timiș*, Timișoara, Editura Universității de Vest, 2007.
- DA = *Dicționarul limbii române*, tomul I: A-B, 1913; tomul I, partea a II-a: C, 1940, tomul I, partea a III-a: D-de, 1949; tomul II, partea I, F-I, 1934; tomul II, partea a II-a, fasc. I: J-ladă, 1937; tomul II [partea a III-a]: *ladă-lojniță* [fără editură, fără an]. (Academia Română).
- DELR = Gheorghe Bolocan, Elena Șodolescu-Silvestru, *Dicționarul entopic al limbii române*, SCO I, 1995, p. 67-1001; SCO II, 1996, p. 179-239.
- DEX = *Dicționarul explicativ al limbii române*, București, EA, 1975; ed. a II-a, București, Editura Univers Enciclopedic, 1996.
- DFNFR = Dicționar de frecvență a numelor de familie din România (DFNFR), vol. I, A-B, Craiova, Editura Universitaria, 2003, redactor responsabil prof. univ. dr. Teodor Oancă.
- DLR = *Dicționarul limbii române*, serie nouă, București, 1965 ș.u.
- DLRM = *Dicționarul limbii române moderne*, București, EA, 1958.
- Drăganu, *Români* = Nicolae Drăganu, *Români în veacurile IX–XIV pe baza toponimiei și a onomastice*, București, 1933.
- DSB = *Dicționarul subdialectului bănățean*, redactor coordonator Vasile Șerban, vol. I-II, redactor Sergiu Drincu, vol. II-IV, redactor Maria Purdela Sitaru, Timișoara, TUT, 1985-1988.
- DTB I = Vasile Frățilă, Viorica Goicu, Rodica Suflețel, *Dicționarul toponimic al Banatului*, I (A-B), Timișoara, TUT, 1985.

- DTB II-III = Viorica Goicu, Rodica Suflețel, *Dicționarul toponimic al Banatului*, II (C), III (D-E), Timișoara, TUT, 1985, 1986.
- DTB IV-V-VI = Vasile Frățilă, Viorica Goicu, Rodica Suflețel, *Dicționarul toponimic al Banatului*, IV (F-G), V (H-L), VI (M-N), Timișoara, TUT, 1986, 1987, 1988.
- DTB VII = Viorica Goicu, Rodica Suflețel, *Dicționarul toponimic al Banatului*, VII (O), Timișoara, Editura Amphora, 1994.
- DTB, R = Vasile Frățilă, Viorica Goicu, Rodica Suflețel, *Dicționarul toponimic al Banatului (R)*, în SCO, nr. 7, Craiova, Editura Universitaria, 2002, p. 267-327.
- DTRO I-VII = *Dicționarul toponimic al României. Oltenia*, Craiova, Editura Universitaria, I-VII (1993-2007) (sub redacția prof. univ. dr. Gh. Bolocan).
- EA = Editura Academiei.
- Frățilă, STD = Vasile Frățilă, *Studii de toponimie și dialectologie*, Timișoara, Editura Excelsior Art, 2002.
- Frățilă, *Toponimie almăjeană* = Vasile Frățilă, *Toponimie almăjeană*, în *Studia in honorem magistri Alexandru Metaea*, Timișoara, Editura Universității de Vest, 2008, p. 201-215.
- GS = „Grai și suflet”, București, 1924-1937.
- Gămulescu, *Elemente* = Dorin Gămulescu, *Elemente de origine sârbocroată ale vocabularului dacoromân*, București-Pancevo, 1974.
- Ioniță, *Contribuții I* = Vasile C. Ioniță, *Contribuții lingvistice. Onomastică. Lexicologie*, I, Timișoara, Editura Eurostampa, 2003.
- Ioniță, *Contribuții II* = Vasile C. Ioniță, *Contribuții lingvistice. Onomastică. Lexicologie*, II, Reșița, Editura Inter Graf, 2004.
- Ioniță, *Contribuții III* = Vasile C. Ioniță, *Contribuții lingvistice. Onomastică. Lexicologie*, III, Reșița, Editura Banatul Montan, 2006 (apărut în 2007).
- Ioniță, *Glosar* = Vasile C. Ioniță, *Glosar toponimic Caraș-Severin*, Reșița, Casa Corpului Didactic, 1972.
- Ioniță, *Nume* = Vasile C. Ioniță, *Nume de locuri din Banat*, Timișoara, Editura Facla, 1982.
- Iordan, *Top. rom.* = Iorgu Iordan, *Toponimia românească*, București, EA, 1963.
- Iordan, DNFR = Iorgu Iordan, *Dicționar al numelor de familie românești*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1983.
- Grković = Milica Grković, *Rečnik ličnich imena kod srba*, Beograd, 1977.
- Kisch, *Das Banat* = Gustav Kisch, *Das Banat im Spiegel seiner Ortsnamen*, Timișoara, 1928.
- Kisch, *Siebenbürgen* = Gustav Kisch, *Siebenbürgen im Lichte der Sprache*, Hermannstadt, 1929.
- Kiss Lajos, FNESz I-II = Kiss Lajos, *Földrajzinevek etimológiai szotara*, Budapest, 1980.
- MDE = *Micul dicționar enciclopedic*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1978.
- Neiescu, *Berzasca* = Ileana Neiescu, *Din toponimia comunei Berzasca (jud. Caraș-Severin)*, în „Cercetări de lingvistică”, XV, 1970, p. 301-304.

- Papahagi, DDA = Tache Papahagi, *Dicționarul dialectului aromân (general și etimologic)*, ed. a II-a, București, EA, 1974.
- Pașca, *Glosar* = Ștefan Pașca, *Glosar dialectal alcătuit după material dialectal cules de corespondenți din diferite regiuni*, București, 1928.
- Pătruț, OR = Ioan Pătruț, *Onomastică românească*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1980.
- Pătruț, *Studii* = Ioan Pătruț, *Studii de limba română și slavistică*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1974.
- Petrovici, SDT = Emil Petrovici, *Studii de dialectologie și toponimie*, București, EA, 1970 (volum îngrijit de I. Pătruț, B. Kelemen și I. Mării).
- Poghirc, *L'Hydrominie* = Cicerone Poghir, *L'Hydrominie roumaine*, în „Linguistique Balcanique”, Sofia, XVII, 3, 1974, p. 35-63.
- Porucic, *Lexicon* = Theodor Porucic, *Lexiconul termenilor entopici din limba română*, Chișinău, 1931.
- RS = „Romanoslavica”, București, I, 1958 ș.u.
- Skok I-III = Petar Skok, *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, t. I-III, Zagreb, 1971-1973.
- Suciu I-II = Coriolan Suciu, *Dicționar istoric al localităților din Transilvania*, I-II, București, EA, 1967, 1968.
- Suflețel, *Termeni geografici* = Rodica Suflețel, *Termeni geografici populari din Banat*, în *Filologie XXV. Seria Lingvistică*, Timișoara, TUT, 1982, p. 81-85.
- Suflețel, *Termeni hidrografici* = Rodica Suflețel, *Termeni hidrografici în toponimie (I)*, în *Caietul Centrului de Studii*, II, Timișoara, TUT, 1984, p. 74-80.
- Tomici, *Onomastica* = Mile Tomici, *Onomastica sârbilor și a croaților din România*, București, EA, 2006.
- TTRT Sălaj = Tezaurul toponimic al României. Transilvania (TTRT). Județul Sălaj, București, EA, 2006 (redactori Eugen Pavel, Augustin Pop, Ion Roșianu, Gabriel Vasilui).
- Udolph, *Studien* = Jürgen Udolph, *Studien zu slavischen Gerwässernman und Gerwässerbezeichnungen*, Heidelberg, Carl Winter-Universitätetsverlag, 1977.

**NOMS DE LIEUX DU BANAT, PROVENANT
D'APPELATIFS TOPIQUES
(Résumé)**

Dans cet article, l'auteur s'occupe des noms de lieux actuels du Banat, sur une aire qui comprend les départements du Timiș et du Caraș-Severin, ainsi que les communes du département d'Arad situées au sud du fleuve Mureș, et encore du département du Mehedinți, de l'entrée du Danube sur le territoire roumain - villages de Svinița, Plavișevița, Ieșelnița - jusqu'à Orșova comprise. Ces noms de lieux ont à la base des noms roumains qui font référence à la configuration du terrain (des élévations ou des creux), aux constituants du sol ou à d'autres caractéristiques du terrain, aux eaux et à l'humidité du terrain, à la flore et à la faune.